

השתלמות נוטריונים

עו"ד משה בן דוד

מבוא

סעיפי החוק

- תקנות 3, 4, 5, 6 ו-8 לתקנות הנוטריונים
- סעיף 14 לחוק הנוטריונים

מבוא

נושאים על סדר היום

- **חשיבות ההקפדה על קיום החוק והתקנות**
- **הוכחת זכות חתימה**
- **כשרות משפטית של מייפה הכח**
- **חזקת התקינות**
- **תעודה רפואית**
- **ביטול**

מבוא

נושאים על סדר היום

- פעולות טעונות הסכמה
- אילם, חרש ועיוור
- השלכות ייפוי כח לא תקין.
- חוק השליחות
- ייפוי כוח מתמשך

מבוא

ספרות קיימת

- דיני הנוטריון ותולדותיהם, יונה דה-לוי.
- מדריך לנוטריון הלכה למעשה, עו"ד אריה לית
- המדריך המעשי לנוטריון,
- עו"ד משה אלפסי ועו"ד אסף ביטון

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 3 לתקנות הנוטריונים: "הוכחת זכות חתימה"

(א) נתבקש נוטריון לאשר שפלוני חתם בפניו בשם של יחיד או של תאגיד או בתור אפוטרופוס, נאמן או בתפקיד כיוצא באלה, יבקש תחילה שתוגש לו ראיה בכתב להנחת דעתו בדבר זכותו של פלוני לחתום כאמור.

(ב) הנוטריון יצרף לעותק האישור הנוטריוני שישמור בידיו, את הראיה בכתב שהוגשה לו כאמור או העתק ממנה, מאושר כדין.

(ג) הנוטריון יציין באישורו את מהות הראיה בכתב כאמור, את הרשות או האדם שהוציאה, את המועד להוצאתה, ואם היה העתק מאושר של מסמך אחר - את המועד להוצאת המסמך המקורי.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 4 לתקנות הנוטריונים:

(א) נתבקש נוטריון לערוך אישור על עשיית פעולה בפניו, יברר תחילה אם הניצב בפניו

כשיר לעשייתה של הפעולה מבחינת גילו.

(ב) האמור בתעודת הזהות או בדרכון של הניצב בפניו או בתעודה ציבורית אחרת ישמש

ראיה לדבר אם הניצב קטין או בגיר.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 4 לתקנות הנוטריונים:

(ג) היתה הפעולה של קטין טעונה הסכמה או אישור לפי הפרק הראשון של חוק

הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962, לא יתן הנוטריון את האישור

אלא אם נתקיימה אחת מאלה:

(1) הוכח לו על ידי תעודה ציבורית שניתנו ההסכמה או האישור, לפי הענין;

(2) ההסכמה או האישור, לפי הענין, ניתנו בפניו במעמד עשיית הפעולה על ידי הקטין;

(3) הוסיף לנוסח אישורו הערה שהפעולה טעונה הסכמה או אישור כאמור.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 4 לתקנות הנוטריונים:

הנוטריון יפרש את מתן ההסכמה או האישור לפעולה של קטין, אם ניתנו כאמור,

בגוף האישור הנוטריוני, והם או העתק מאושר מהם יצורפו לעותק האישור

הנוטריוני שיישמר בידי הנוטריון, זולת אם ניתנו בגוף המסמך שעליו חתם הקטין.

(ד) נוטריון לא יתן אישור על עשיית פעולה בפניו אם בכל נסיבות הענין לא שוכנע

שהניצב בפניו פועל מרצונו החפשי ושהוא מבין הבנה מלאה את משמעותה של הפעולה.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 4 לתקנות הנוטריונים:

(ה) לא יתן נוטריון אישור על עשיית פעולה בפניו אם המבקש לבצע את הפעולה

מאושפז בבית חולים או מרותק למיטתו, כל עוד לא הוצגה בפניו תעודה רפואית

לפי טופס שבתוספת הראשונה שהוצאה ביום עשיית הפעולה; התעודה הרפואית

תצורף לעותק האישור שיישמר בידי הנוטריון.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 5 לתקנות הנוטריונים:

- (א) מי שנתן יפוי כח בפני נוטריון, או חתם בפניו על מסמך אחר בין שהנוטריון ערך אותם ובין שאימת את חתימת החתום עליהם, ויפוי הכח או המסמך האחר ניתנים לביטול על פי האמור בחוק השליחות, תשכ"ה-1965, או כל דין אחר על ידי מי שנתן אותו או חתם כאמור, רשאי להודיע לנוטריון על ביטולם.
- (ב) ההודעה תינתן בפני הנוטריון עצמו, או תהא בכתב כשחתימתו של המבטל תהא מאומתת על ידי נוטריון אחר.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 5 לתקנות הנוטריונים:

(ג) נתקבלה הודעת הביטול, ירשום אותה הנוטריון כהערה בעותק של יפוי הכח או

המסמך השמור בידיו, ויצוין בהערה את תאריך קבלת ההודעה, ולא יוציא העתק

מאושר מהם אלא אם ישא ההעתק את ההערה בדבר הביטול; ההערה תכלול

אזהרה שאין בה אישור בדבר תקפו של הביטול.

(ד) בתקנה זו, "מסמך אחר" - למעט חוזה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 6 לתקנות הנוטריונים:

נתבקש נוטריון לאמת את חתימתו של אדם על מסמך ונתעורר ספק אם אמנם עשיית הפעולה שבמסמך טעונה אישור, הסכמה או פעולה כיוצאת באלה, ואלה לא ניתנו, יצרף הנוטריון לאישורו הערה כי אין באישורו משום אישור לתקפה של הפעולה שבמסמך.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

תקנה 8 לתקנות הנוטריונים:

ניצב לפני נוטריון לשם אימות חתימה, קבלת תצהיר או הצהרה אחרת או עריכת מסמך לחתימתו אדם שהוא אילם, חרש או עיוור, יציין הנוטריון באישורו את עובדה זו וכן את הדרך שבה השתכנע שאותו אדם אמנם הבין את משמעותה של הפעולה; שוכנע נוטריון שהניצב לפניו אינו יודע לחתום את שמו, יבוא, לענין תקנות אלה, במקום החתימה - טביעת האצבע שלו.

הקדמה

סקירת סעיפי החוק

סעיף 14 לחוק הנוטריונים:

לא יאשר נוטריון שהחתום על מסמך בשם זולתו זכאי לחתום עליו כך, אלא אם זכותו לחתום הוכחה לנוטריון על ידי מסמכים שיש בהם ראיה לדבר, ואם חתם בשם תאגיד – על ידי פנקס המתנהל על פי חיקוק, בין בידי עובד ציבורי ובין בדרך אחרת, או על ידי מסמך אחר שיש בו ראיה לדבר.

חשיבות ההקפדה על קיום החוק והתקנות

סעיף 19 לחוק הנוטריונים:
"אישורו של נוטריון לפי חוק זה והתקנות על פיו,
יהיה ראיה מספקת בהליך משפטי, ללא צורך
בראיה נוספת, לדברי הנוטריון ולמעשיו ולדברי
אחרים ולמעשיהם שאמרו או עשו בפניו,
הכל כאמור באישור"

חשיבות ההקפדה על קיום החוק והתקנות

ת"א (מחוזי ת"א)

14380-10-10 סעדה גואנה מיטרי נ' עלס דוברונסקי עו"ד
(פורסם בנבו, 05.01.2014):

"אימות החתימה אין משמעו רק התייצבות לפני הנוטריון וחתימה על המסמך.

ההתייצבות היא השלב הראשון והחתימה היא השלב האחרון. אולם, התחנות שבדרך

אף הן בעלות חשיבות ומשקל רבי ערך, שכן העיקר הוא בבירור מצד הנוטריון כי

החותם מבין את מעשיו ומודע לתוצאותיהם"

הוכחת זכות החתימה

סעיף 14 לחוק הנוטריונים:

**לא יאשר נוטריון שהחתום על מסמך בשם זולתו זכאי לחתום עליו כך,
אלא אם זכותו לחתום הוכחה לנוטריון על ידי מסמכים שיש בהם ראיה לדבר,
ואם חתם בשם תאגיד – על ידי פנקס המתנהל על פי חיקוק, בין בידי עובד ציבורי
ובין בדרך אחרת, או על ידי מסמך אחר שיש בו ראיה לדבר.**

הוכחת זכות החתימה

תקנה 3 לתקנות הנוטריונים:

- (א) נתבקש נוטריון לאשר שפלוני חתם בפניו בשם של יחיד או של תאגיד או בתור אפוטרופוס, נאמן או בתפקיד כיוצא באלה, יבקש תחילה שתוגש לו ראיה בכתב להנחת דעתו בדבר זכותו של פלוני לחתום כאמור.
- (ב) הנוטריון יצרף לעותק האישור הנוטריוני שישמור בידיו, את הראיה בכתב שהוגשה לו כאמור או העתק ממנה, מאושר כדין.
- (ג) הנוטריון יציין באישורו את מהות הראיה בכתב כאמור, את הרשות או האדם שהוציאה, את המועד להוצאתה, ואם היה העתק מאושר של מסמך אחר - את המועד להוצאת המסמך המקורי.

תרגיל

מה חסר?

”אני החתום מטה איברההים אבו עתא נוטריון, ברחוב צלאח אלדין 20 ירושלים, מאשר כי ביום 10.2.1998 ניצב לפני מר ישראל רבין מנהלה ובעליה ובעל זכות החתימה של חברה המזוהה כחברה 510637895, רשומה כחוק בשם מ.ג.ש לשווק מזון, וחתם מרצונו החופשי על יפוי כח זה והתצהיר. ולראיה הנני מאמת את חתימתו של מר ישראל רבין בחתימת ידי ובחותמתי, היום 10.2.1998.”

תרגיל

תרחיש:

נתבקשת ע"י עו"ד העובד במשרדך לאשר חתימת חברה על מסמכי משכנתא המשעבדים נכס של החברה, באמצעות מנהלה שהוא מורשה החתימה בה.

עו"ד מספר לך שהחברה הינה לקוחה ותיקה שלו

ומציג בפנייך פרוטוקול מורשה חתימה מהשבוע האחרון.

האם וכיצד תאשר את אימות החתימה?

כשרות משפטית

כשירות:

**תמ"ש (משפחה תל אביב-יפו) 21371-08 ד.ה. נ' מ.א.ז.
(פורסם בנבו, 25.04.2012)**

הבנת הפעולה

**זהירות – ייפוי הכוח מדבר בעד עצמו ואף עלול להטיל התחייבות על מייפה הכוח:
ע"א 1117/06 חברת אלקודס קורפוריישן נ' יורשי המנוח מוחמד עלי עבד אלרחמן
(פורסם בנבו, 14.04.2010)**

כללי הפרשנות לייפוי הכוח הינם על פי דיני החוזים:

**ת"א (מחוזי מרכז) 18025-06-09 עזבון המנוח סמי קופל ז"ל נ' עו"ד גרבי הילה
(פורסם בנבו, 28.10.2012)**

כללי פרשנות

- ת"א (מחוזי ת"א) 18959-09-15 עופר קדם נ' איתן אליהו פרנקפורט) פורסם בנבו,
(27.05.2018) "הנתבעת מסרה לנתבע ייפוי כח כללי, לא הובאה כל ראיה על הגבלת היקף ההרשאה ואין להסיק מהראיות כי הנתבעת התכוונה לשלול מהנתבע את הכוח להשתמש בייפוי הכח לשם מכירת הדירה.

כשרות משפטית

תקנה 4(ד):

(ד) נוטריון לא יתן אישור על עשיית פעולה בפניו אם בכל נסיבות הענין לא שוכנע שהניצב בפניו פועל מרצונו החפשי ושהוא מבין הבנה מלאה את משמעותה של הפעולה.

כשרות והבנת פעולה

רצון חופשי ← נבדק פגס ברצון

הבדיקה היא בעיקרה בדיקה רפואית

כשירות והבנת פעולה

ההבנה ← המבחן ← האם הנוטריון הסביר

אם הנוטריון פעל לפי החוק והתקנות,
קיימת חזקת תקינות

כשירות והבנת פעולה

תא (ת"א) 70557/03 דרומי שולה נ' חיים מזרחי

- בהיעדר חוות דעת רפואית או כל ראייה פוזיטיבית אחרת, לא מצאתי בסיס כדי לקבוע כי נתגלה פגם ברצונו של המנוח עת חתם על יפוי הכוח ותצהירי העברה.
- אם כן, השאלה העומדת בפנינו היא, האם עלה בידי התביעה להוכיח כי המנוח חתם על יפוי הכוח והמסמכים הנלווים בלא שהבין את תוכנם ומהותם.
- במסגרת זו, עלינו לבחון האם עו"ד סוחוי, כנוטריונית, עשתה את המוטל עליה כמצוות [חוק הנוטריונים](#) תשל"ו-1976 (להלן: "חוק הנוטריונים") [ותקנות הנוטריונים](#) תשל"ז-1977 (להלן: "תקנות הנוטריונים") והאם בהתנהגותה של עו"ד סוחוי, בעת החתמת המנוח על שלושת יפויי הכוח, בשלוש הזדמנויות שונות, הייתה משום רשלנות.

כשירות והבנת פעולה

אתר משרד המשפטים:

- על כן אם יש לנוטריון חשש לגבי כשרותו הנפשית של הלקוח, עליו לוודא כי הלקוח אכן כשיר, ע"י אישור רפואי או ע"י חו"ד פסיכיאטר וכו'.
העתק האישורים הרפואיים יש לצרף לעותק שנשאר בידי הנוטריון, ולעותק הניתן לחותם.
- בספרו של יונה דה-לוי, דיני הנוטריון ותולדותיהם, עמ' 282, ממליץ המחבר לנוטריון לציין על האישור הנוטריוני הערה:
"הוצגה בפני הנוטריון תעודה רפואית כדין."

כשירות משפטית

תקנה 4(ד):

(ד) נוטריון לא יתן אישור על עשיית פעולה בפניו אם בכל נסיבות הענין לא שוכנע שהניצב בפניו פועל מרצונו החפשי ושהוא מבין הבנה מלאה את משמעותה של הפעולה.

רצונו החופשי – יש לחשוד ולבדוק סימנים מחשידים:

תשיות

בלבול

כשירות משפטית

מבחן עורך הדין הסביר:

ע"א 2599/13 עו"ד משה הרמן נ' רון עלדור (פורסם בנבו, 03.09.2015)

חובה מוגברת כלפי צדדים שלישיים:

ע"א 2599/13 עו"ד משה הרמן נ' רון עלדור (פורסם בנבו, 03.09.2015)

חזקת התקינות

ה"פ (מחוזי חי') 22583-01-14 שולמית יעקובסון נ'

נטליה זבגלסקי (פורסם בנבו, 26.01.2016):

"חזקת התקינות אומצה בימים בהם תפקיד הנוטריון מולא על ידי עובד ציבור, שנקרא
נוטריון ציבורי, טרם חקיקת החוק.

לדידי, אין עוצמתה של החזקה זהה, מקום בו אין המדובר בעובד ציבור המבצע את השירות.
מכל מקום, חזקת התקינות היא חזקה הניתנת לסתירה. אם כן לפתחו של הטוען לפגמים
בפעולותיו של הנוטריון מוטל הנטל להוכיח קיומם של אלה."

חזקת התקינות

ה"פ (מחוזי תל אביב-יפו) 580/02 נינה פריץ נ' בנק

דיסקונט למשכנתאות בע"מ (פורסם בנבו, 20.07.2005)

ה"היתו של אישור נוטריוני ראייה מספקת לאמור בו, כפי שקובע סעיף 19 לחוק הנוטריונים, מותנה בכך שהנוטריון פעל בהתאם לחוק הנוטריונים.

בענייננו, הוכח כי יפוי הכוח לא אושר בצורה תקינה... ולכן חזקת התקינות... נסתרת...

עובר הנטל אל שכמו של הצד המבקש להסתמך על יפוי הכוח להוכיח את תוקפו.

חזקת התקינות

ת"ע (משפחה באר שבע) 10-02-24485 מ.ז.נ' פ.ז.

(פורסם בנבו, 02.10.2012)

"חזקה כי משנערכה הצוואה בפני נוטריון, הרי שהנוטריון פעל כדין והסביר למנוחה את משמעות עריכת הצוואה ואת משמעות הוראותיה בשפה פשוטה וברורה"

תעודת רפואית

תקנה 4(ה):

(ה) לא יתן נוטריון אישור על עשיית פעולה בפניו אם המבקש לבצע את הפעולה מאושפז בבית חולים או מרותק למיטתו, כל עוד לא הוצגה בפניו תעודת רפואית לפי טופס שבתוספת הראשונה שהוצאה ביום עשיית הפעולה; התעודת הרפואית תצורף לעותק האישור שיישמר בידי הנוטריון.

שוחט "פגמים בצוואות" (הוצאת "סדן") בעמוד 106:

"... יש חשיבות לצירוף תעודת רופא, המשקפת את מצבו הרפואי של המצווה ביום עשיית הצוואה. התעודה הרפואית יכולה לסייע בהסרת כל ספק, בדבר גמירת דעתו של המצווה, שהמסמך ישמש כצוואה.

**מאחר שמטרת התקנה היא לברר את גמירת הדעת של
המצווה ולהבטיח את חופש רצונו,
יש ליתן פרשנות מרחיבה למונח "מאושפז בבית חולים"
בתקנה.**

**זאת ועוד: אין לתת להיגד "מרותק למיטתו" את מובנו
המילולי המצומצם, אין הכוונה שרק מצבו של אדם
"המרותק" לחלוטין למיטתו ואינו יכול לשבת, לקום
ולהתהלך ולו מעט, יחייב צירוף תעודה רפואית. כאמור,
יש להרחיב את פירוש המונח ולהחיל התקנה גם על אדם
הסובל מקשיי ניידות, נזקק לעזרת הזולת, ומחמת גילו,
או מצבו הרפואי או שניהם גם יחד, קשה לו לצאת מביתו"**

תעודה רפואית

עמ"ש (מחוזי ירושלים) 12-12-13612

יוסרא דרוויש נ' סאמי דרוויש

(פורסם בנבו, 15.07.2013):

"הפסיקה הרחיבה את המונח "מרותק למיטתו" כך שגם כשמדובר באדם המתקשה להתנייד או באדם מבוגר שמחמת גילו או חוליו קשה לו לצאת מביתו, יש צורך בקבלת תעודה רפואית...

תעודה רפואית

ת"ע (משפחה טבריה)

41070-08-10 מיכאל גשוק ז"ל נ' יעקב וייסמן

(פורסם בנבו, 04.09.2011):

”(האישור הרפואי שהחזיקה בו, הוכן 5 ימים קודם חתימת הצוואה ולא בנוסח המתאים). לאור הפגם עבר נטל ההוכחה לפתחו של המשיב והוא עמד בנטל זה. בהתבסס על סעיף 25 לחוק הירושה נקבע כי הפגם תוקן ורופא.”

בע"מ 3777/12 פלוני נ'

(פלונית) פורסם בנבו, 08.07.2012

- "בבקשה דנן טוענים המבקשים כי הגיעה העת להסדיר את סוגיית ה"כשרות לצוות" של מצווה, וטוענים כי בקשתם מעוררת דיון בשלושה נושאים בעלי חשיבות ציבורית גבוהה. ראשית, טוענים המבקשים כי יש לפרש את המונה "מרותק למיטתו" הקבוע בתקנה 4(ה) לתקנות הנוטריונים כך שמונח זה יתייחס גם למצווה בעל מגבלות קוגניטיביות או פיזיות קשות, ומשכך ייחשב כמי שצריך להמציא אישור רפואי לעורך הצוואה.

בע"מ 3777/12 פלוני נ'

(פלונית) פורסם בנבו, 08.07.2012

מוטב יעשו עורכי דין העורכים צוואה בעדים אם יבחנו האם מתעורר חשש שהמצווה אינו כשיר לצוות, במיוחד כאשר מדובר במצווים באים בימים הסובלים מבעיות קוגניטיביות ומבעיות רפואיות שונות. במידה ואכן מתעורר חשש כזה, יפנה עורך הצוואה את המצווה לבדיקה רפואית עצמאית שתיערך כמובן בטרם תיחתם הצוואה.

בע"מ 3777/12 פלוני נ'

(פלונית) פורסם בנבו, 08.07.2012

בדיקה כזו תשמש בראש ובראשונה, כדי להבטיח כי הצוואה הנערכת בידי עורך הדין אכן מהווה מימוש של האוטונומיה וחופש הרצון של המצווה.

בנוסף לכך, לבדיקה רפואית מוקדמת כזו יתרון ראייתי חשוב, שכן בדיקה רפואית עצמאית שתיערך בזמן אמת, ללא מעורבותם של מי מהנהנים האפשריים מהצוואה, יכול שתייתר הצורך בהתדיינויות משפטיות מיותרות לאחר מות המצווה

תעודה רפואית

**ת"ע (משפחה נצרת) 14508-09-13 ע. ס נ' ד.ע
(פורסם בנבו, 06.01.2016):**

"אין זה משנה אם מדובר בבדיקה או באשפוז."

תעודה רפואית

**ת"ע (משפחה ר"ג) 23328-11-09 ע.א נ' י.א.
(פורסם בנבו, 30.09.2014)**

"כאשר מצווה לא יכול לגשת בעצמו למשרד הנוטריון לעריכת הצוואה בשל
מגבלותיו הפיזיות, חובה על הנוטריון לדרוש כי תוצג בפניו תעודה רפואית אודות
מצבו "

תעודה רפואית

**ת"ע (משפחה ירושלים) 41360-09 ר' א' נ' י' א'
(פורסם בנבו, 04.11.2014)**

"במקרה דנן, המדובר היה במנוחה שהתקשתה בהליכה ונעזרה בהליכון. עצם העובדה שהנוטריון נאלץ להגיע לביתה, היות והמנוחה לא יכולה היתה להגיע למשרדו, מלמדת כי המנוחה היתה בגדר "מרותקת למיטתה".

תעודת רפואית

**ת"ע (משפחה תל אביב-יפו) 550-11-12 א' נ' ז'
(פורסם בנבו, 12.11.2014):**

"במקרה דנן המנוח היה מרותק למיטתו בביתו ולפיכך היה צורך בקבלת תעודת רפואית. אולם, ביום שנחתמה הצוואה לא הייתה בפני הנוטריון תעודת רפואית כדין, אלא רק אישור כשירות בעל פה מהפסיכיאטר שזמן לבדוק את המנוח, והתעודה הרפואית נשלחה לנוטריון למחרת. ברם, האישור הנוטריוני נעשה שלושה ימים לאחר חתימת הצוואה, כשהתעודה הרפואית כבר הייתה בפני הנוטריון ולכן ביהמ"ש קובע כי הנוטריון קיים את תקנה 4 (ה) לתקנות הנוטריונים."

תעודה רפואית

ה"פ (שלום ירושלים)

719/05 טיטלבאום יוטא ברכה נ' דב וינברגר

(פורסם בנבו, 02.07.2006):

"במקרה שבפני אין מדובר במצב של מחלה אלא באשפוז עקב לידה."

תעודת רפואית

**בע"מ 3777/12 פלוני נ' פלונית
(פורסם בנבו, 08.07.2012)**

נוטריון שחותם כעד על "צוואה בעדים" -
האם חייב להצטייד בתעודת רפואית?

ביטול

תקנה 5:

- (א) מי שנתן יפוי כח בפני נוטריון, או חתם בפניו על מסמך אחר בין שהנוטריון ערך אותם ובין שאימת את חתימת החתום עליהם, ויפוי הכח או המסמך האחר ניתנים לביטול על פי האמור בחוק השליחות, תשכ"ה-1965, או כל דין אחר על ידי מי שנתן אותו או חתם כאמור, רשאי להודיע לנוטריון על ביטולם.
- (ב) ההודעה תינתן בפני הנוטריון עצמו, או תהא בכתב כשחתימתו של המבטל תהא מאומתת על ידי נוטריון אחר.

ביטול

תקנה 5:

- (ג) נתקבלה הודעת הביטול, ירשום אותה הנוטריון כהערה בעותק של יפוי הכח או המסמך השמור בידיו, ויציין בהערה את תאריך קבלת ההודעה, ולא יוציא העתק מאושר מהם אלא אם ישא ההעתק את ההערה בדבר הביטול; ההערה תכלול אזהרה שאין בה אישור בדבר תקפו של הביטול.
- (ד) בתקנה זו, "מסמך אחר" - למעט חוזה לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

ביטול

עמ"ש (מחוזי ירושלים)

53349-01-12 ר' נ' נ' ד' ס'

(פורסם בנבו, 08.05.2012):

”עם זאת בית המשפט קבע כי ייפוי הכוח שנתנה המשיבה למערער בוטל שלא כדין

מאחר ועו"ד ריכטר אשר שלח את הודעת הביטול לא הודיע לנוטריון שאישר את

ייפוי הכוח על ביטולו

פעולות טעונות הסכמה

תקנה 6:

נתבקש נוטריון לאמת את חתימתו של אדם על מסמך ונתעורר ספק אם אמנם עשיית הפעולה שבמסמך טעונה אישור, הסכמה או פעולה כיוצאת באלה, ואלה לא ניתנו, יצרף הנוטריון לאישורו הערה כי אין באישורו משום אישור לתקפה של הפעולה שבמסמך.

עיוור, חירש או אילם / טביעת אצבע

תקנה 8:

ניצב לפני נוטריון לשם אימות חתימה, קבלת תצהיר או הצהרה אחרת או עריכת מסמך לחתימתו אדם שהוא אילם, חרש או עיוור, יציין הנוטריון באישורו את עובדה זו וכן את הדרך שבה השתכנע שאותו אדם אמנם הבין את משמעותה של הפעולה; שוכנע נוטריון שהניצב לפניו אינו יודע לחתום את שמו, יבוא, לענין תקנות אלה, במקום החתימה - טביעת האצבע שלו.

עיוור, חירש או אילם

ה"פ (מחוזי תל אביב-יפו)

580/02 נינה פריץ נ' בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ

(פורסם בנבו, 20.07.2005):

– "בפני הנוטריון ישב על כסא גלגלים אדם שהיה מעל גיל 90, ללא תזוזה של הידיים והרגליים – אדם שלא היה מסוגל לדבר או לתקשר עם הסביבה. אדם שכזה נחשב "אילם"... כל אלו היה צריך הנוטריון לציין באישורו, בצירוף הסבר כיצד שוכנע שהמנוח מבין את משמעות הפעולה, חרף מצבו הנ"ל."

עיוור, חירש או אילם

תמ"ש (משפחה תל אביב-יפו) 21371-08

ד.ה. נ' מ.א.ז

(פורסם בנבו, 25.04.2012):

"התובע לא "ניצב" בפני הנוטריונים אלא היה במיטה, והדבר כלל לא צוין; התובע היה מרותק למיטה והדבר לא צוין; התובע היה אילם והדבר לא צוין; איש מהנוטריונים לא ציין את הדרך שבה השתכנע שהתובע אמנם הבין את משמעות החתימה על ייפוי הכח; לפחות בחתימת יפוי הכח השני נחתם השם פעמיים, ובכל פעם באופן שונה. הדבר לא צוין; התובע היה מרותק למיטה, כאמור לעיל, וחרף כך לא הוצגה לאיש מהנוטריונים תעודה רפואית על מצבו הקוגניטיבי של התובע. כל הכשלים האלה – לפחות יש בהם כדי להעביר את נטל הראייה על הנתבע"

עיוור, חירש או אילם

תרחיש:

נוטריון החתים עיוור על ייפוי כוח נוטריוני למכירת דירתו, ציין באישור שמייפה הכוח הוא עיוור ושהוא ניצב לפניו. מייפה הכוח נשאל ע"י הנוטריון אם הוא יודע שהוא חותם על ייפוי כוח נוטריוני והמייפה הכוח השיב: "כן".

האם ייפוי הכוח תקין?

עיוור, חירש או אילם

ת"ע (משפחה ירושלים)

12-04-30213 פלוני נ' אלמוני

(פורסם בנבו, 26.01.2016):

“אישור הנוטריון מציין אמנם את העובדה כי המנוח היה עיוור, אך חסר פירוט באשר לדרך בה השתכנע כי המנוח מבין את הפעולה... חשיבות הפירוט החסר בנסיבות אלה הינה רבה מאוד. שכן הדעת נותנת כי גם אם היה המנוח צלול בעת עריכת הצוואה (שלוש שנים בקירוב עובר לפטירתו בגיל 96 שנים)”

טביעת אצבע

שוכנע נוטריון שהניצב לפניו אינו יודע לחתום את שמו, יבוא, לענין תקנות אלה, במקום
החתימה - טביעת האצבע שלו.

טביעת אצבע

ת"ע (משפחה ירושלים) 30213-04-12

פלוני נ' אלמני

(פורסם בנבו, 26.01.2016)

”על כך מתווספת העובדה כי לראשונה בחייו חתם המנוח על הצוואה בטביעת אצבע בלבד.

כפי שנוזכר לעיל, בכך יש לעורר את החשש שמא המנוח הוחתם בהיותו תחת השפעה

בלתי הוגנת [ע"א 5640/92 אלוני נ' באומן, פ"ד מט (5) 373].”

השלכות ייפוי כוח לא תקין

גישת דרורי = ייפוי הכוח בטל :

ת"ע (משפחה באר שבע) 24485-02-10 מ.ז. נ' פ.ז.
(פורסם בנבו, 02.10.2012)

"חזקה כי משנערכה הצוואה בפני נוטריון, הרי שהנוטריון פעל כדין והסביר למנוחה
את משמעות עריכת הצוואה ואת משמעות הוראותיה בשפה פשוטה וברורה"

השלכות ייפוי כוח לא תקין

הגישה המקובלת = העברת הנטל.

ע"א 1395/02 נסקה לוי נ' האפוטרופוס הכללי כמנהל נכסי
המנוחה וידה בן עזרא ז"ל, נט(5) 49 (2005) :

"כמו כן ייפויי-הכוח שבהם הסמיך המנוח את המערערת להעביר לעצמה את הזכויות, לא היו
תקפים גם באשר להעברת חלקו שלו בזכויות אלו, משום שאימות חתימתו של המנוח,
שחתם על ייפויי-הכוח בהיותו מאושפז בבית חולים, נעשה בלי שהוצגה תעודת רופא...
בנוסף, המערערת לא הרימה את הנטל להוכיח את גמירת-דעתו של המנוח"

השלכות ייפוי כוח לא תקין

הגישה המקובלת = העברת הנטל.

ת"ע (משפחה באר שבע) 1390/04 פלונית נ' פלוני
(פורסם בנבו, 10.09.2007) :

"לא הוצגה בפני הנוטריון תעודה רפואית כנדרש בהוראות החוק... והנטל עבר אל המשיב להוכיח את גמירות דעתו של המצווה לעשות את הצוואה. מצבו הרפואי הנפשי והפיזי של המנוח, ככל שידוע בסמוך למועד עריכת הצוואה, מלמד על אדם אשר רצונו לא היה בידו. היינו, המשיב לא הרים את הנטל שרבץ לפתחו ולא הוכיח כי המנוח היה כשיר לחתום על הצוואה למרות מצבו הרפואי... ולפיכך, הצוואה בטלה"

השלכות ייפוי כוח לא תקין

הגישה המקובלת = העברת הנטל.

ת"א (מחוזי מרכז) 18025-06-09

עזבון המנוח סמי קופל ז"ל נ' עו"ד גרבי הילה

(פורסם בנבו, 28.10.2012):

"החתמת מר קופל ע"י עו"ד צוק נעשתה מבלי שטרם לקבל מהמנהל הרפואי של מוסד "ארבל", או מכל רופא אחר, תעודה רפואית... ודוק, החובה לדרוש מסמך רפואי מוטלת על הנוטריון... הנתבעים 1-4 לא עמדו בנטל שמוטל עליהם להוכיח כי ייפוי כוח נוטריוני שהוצא בניגוד להוראות תקנות הנוטריונים מבטא את רצונו הממשי של מר קופל במועד הקובע."

שליחות

ייפוי כוח מתמשך

חוק השליחות

1. (א) שליחות היא יפוי כוחו של שלוח לעשות בשמו או במקומו של שולח פעולה משפטית כלפי צד שלישי.

(ב) כל פעולה משפטית יכולה לשמש נושא לשליחות, חוץ מפעולה שלפי מהותה או על פי דין יש לבצעה אישית.

חוק השליחות

2. שלוחו של אדם כמותו, ופעולת השלוח, לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה, לפי הענין, את השולח.

חוק השליחות

הקניית השליחות וצורתה

3. (א) השליחות מוקנית בהרשאה, שבכתב או שבעל-פה, מאת השולח לשלוח, או בהודעה עליה מאת השולח לצד השלישי, או על ידי התנהגות השולח כלפי אחד מהם.

(ב) נדרש אדם להיזקק לפעולת שלוח, רשאי הוא שלא להכיר בשליחות כל עוד לא הוצגה לפניו הרשאה בכתב ולא נמסר לו העתק ממנה.

חוק השליחות

סיום השליחות

14. (א) השליחות מסתיימת בביטולה על ידי השולח או השלוח, וכן במותו של אחד מהם,

בגריעת כשרותו או בפשיטת רגלו או - אם היה תאגיד - בפירוקו.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו אם ניתנה ההרשאה להבטחת זכותו של אדם אחר או של

השלוח עצמו וזכותם תלויה בביצוע נושא השליחות.

חוק השליחות

סיום השליחות

14. (א) השליחות מסתיימת בביטולה על ידי השולח או השלוח, וכן במותו של אחד מהם,

בגריעת כשרותו או בפשיטת רגלו או - אם היה תאגיד - בפירוקו.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו אם ניתנה ההרשאה להבטחת זכותו של אדם אחר או של

השלוח עצמו וזכותם תלויה בביצוע נושא השליחות.

רצון חופשי

הערכות לתרגיל

תרגיל "רצון חופשי"

מייפה הכח – ראובן, בן 85, התאלמן לפני 3 חודשים, חי בגפו במרכז ת"א.
יש לו בת ובן. בת, לאה, מורה שגרה עם משפחתה בצפון. אין קשר עם האב, ייתכן שהבן גורם
למידור כלפיה. בנו איש עסקים, שמעון, בן 50 גר עם משפחתו ברחוב הסמוך.
בעל מספר מסעדות בזיכנות בתחום המזון המהיר.
בבעלות האב 3 דירות, 2 דירות מושכרות, מתקיים מקצבת קשישים ומדמי השכירות
במשך היום אינו יוצא מהבית (מאז פטירת אשתו שרוי בדכאון) מצבו הרפואי מתאים לגילו,
נוטל קבוע תרופות להורדת לחץ דם, ובלילה גלולות שינה. לפני כשנה עבר צינתור.

תרגיל "רצון חופשי"

הבן מצוי בצרות כלכליות, לפני חדלות פירעון, ומנסה (ובתרגיל זה אף יצליח) להחתים את אביו על יפוי כח נוטריוני לפיו הוא מיופה כח לפעול בכל הדירות. האב משוכנע שבנו דואג לו. הבן הוא זה שטיפל ברכישת הדירות ומאז הוא משכיר אותן. (האב חותם על חוזי השכירות) האב משוכנע שכדאי לחתום על יפוי כח נוטריוני כדי שבנו יפעל לכך שלא יוטל עליו מיסוי דירה שלישית, וכן בנו שכנע אותו שכדאי למכור 2 דירות קטנות ישנות, ולרכוש דירה גדולה יותר באזור מבוקש, שאם לא כן הכנסתו תיפגע. הם מגיעים יחד לנוטריון, האב מעוניין לחתום במהירות כדי שבנו המוצלח יטפל ויחסוך לו כסף.

תרגילי "רצון חופשי"

נבחן – כיצד ינהג הנוטריון?

בהנחה שייחתם יפוי הכח הנוטריוני - כיצד יעמוד הנוטריון

לחקירה על דוכן העדים?